

Dostęp osób z niepełnosprawnościami do wymiaru sprawiedliwości - raport RPO

Rzecznik Praw Obywatelskich opublikował raport na temat dostępu osób z niepełnosprawnościami do wymiaru sprawiedliwości. Seminarium na ten temat odbyło się 4 września w biurze RPO. Naczelną Radę Adwokacką reprezentowała adw. Maria Radziejowska z Komisji Praw Człowieka przy NRA.

Poniżej publikujemy relację Pani Mecenasa z seminarium.

W poniedziałek 4 września 2017 r. w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich odbyło się seminarium eksperckie na temat dostępu osób z niepełnosprawnościami do wymiaru sprawiedliwości. Seminarium zostało zorganizowane w związku z publikacją raportu Rzecznika Praw Obywatelskich pt. „[Dostęp osób z niepełnosprawnościami do wymiaru sprawiedliwości. Analiza i zalecenia](#)”. W seminarium brali udział m.in. przedstawiciele Biura Rzecznika Praw Obywatelskich, administracji rządowej, w tym Ministerstwa Sprawiedliwości, sądów i prokuratury, a także przedstawiciele organizacji pozarządowych, Krajowej Izby Radców Prawnych i Naczelnej Rady Adwokackiej. Naczelną Radę Adwokacką reprezentowała adw. Maria Radziejowska – członkini Komisji Praw Człowieka przy Naczelnej Radzie Adwokackiej.

Celem seminarium była debata na temat dostępności wymiaru sprawiedliwości dla osób z niepełnosprawnościami, praktyki funkcjonowania sądów i prokuratury w tym obszarze oraz niezbędnych zmian, w szczególności o charakterze legislacyjnym.

Spotkanie otworzył Rzecznik Praw Obywatelskich Adam Bodnar oraz Magdalena Kuruś – zastępczyni dyrektora Zespołu ds. Równego Traktowania Biura RPO. Jako pierwszy głos w dyskusji nad raportem zabrał dr. Krzysztof Kurowski (specjalista w Zespole ds. Równego Traktowania Biura RPO), który wskazał na główne problemy w dostępie do wymiaru sprawiedliwości osób z niepełnosprawnością fizyczną i sensoryczną. Dr Kurowski podkreślił m.in. potrzebę zmian legislacyjnych w zakresie regulacji wyłączających lub ograniczających możliwość bycia świadkiem w odniesieniu do osób z niepełnosprawnościami, a także na brak rozwiązań proceduralnych i infrastrukturalnych zapewniających sprawną komunikację pomiędzy organami wymiaru sprawiedliwości a osobami z niepełnosprawnościami. Z drugiej strony, dr Kurowski wskazał na potrzebę częstszego wykorzystywania już istniejących rozwiązań proceduralnych, chociażby w zakresie postępowania dowodowego (możliwość przeprowadzania dowodu i przesłuchania świadka na odległość).

Dr. hab. inż. arch. Marek Wysocki (Dyrektor Centrum Projektowania Uniwersalnego, Politechnika Gdańska) przedstawił uczestnikom seminarium ostatnie badania dotyczące dostępności infrastruktury sądów i prokuratur dla osób z niepełnosprawnościami. W swoim wystąpieniu wskazał m.in. na problem niskich funduszy na dostosowywanie obiektów do potrzeb osób z niepełnosprawnościami i na problem z dostosowywaniem obiektów także do potrzeb osób z niepełnosprawnością sensoryczną oraz na konieczność systemowego i skoordynowanego planowania w tym zakresie. Zarówno dr. hab. Marek Wysocki jak i dr. Kurowski pozytywnie ocenili postęp w zakresie cyfryzacji postępowania. Równocześnie podkreślili, że nie wszystkie serwisy internetowe wymiaru sprawiedliwości spełniają międzynarodowe standardy dotyczące dostępności stron dla osób z niepełnosprawnościami (Web Content Accessibility Guidelines WCAG 2.0), a termin na ich dostosowanie minął 30 maja 2015 r.

Dr. Monika Zima-Parjaszewska omówiła kwestie związane z uczestnictwem w wymiarze sprawiedliwości osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz postrzeganiem tych osób oraz ich praw przez sędziów i prokuratorów. W swoim wystąpieniu dr. Zima-Parjaszewska poruszyła m.in. problem stricte medycznego postrzegania niepełnosprawności i ograniczeń, jakie napotykają osoby z niepełnosprawnościami i związane z tym często bezzasadne ograniczenia praw tych osób. Wskazała

tu na istotną rolę biegłych sądowych i potrzebę rzetelnego opiniowania, ze znajomością specyfiki, m.in. w komunikacji z osobami z określonymi niepełnosprawnościami. Znaczna część wystąpienia dr Zimy-Pajraszewskiej dotyczyła kwestii instytucji ubezwłasnowolnienia i braku innych, mniej ograniczających samodzielność rozwiązań, które w sposób bardziej adekwatny odpowiadałyby potrzebom osób z niepełnosprawnościami, ale też ich najbliższym.

Pierwszą część spotkania zamknął SSN Dariusz Zawistowski (Przewodniczący Krajowej Rady Sądownictwa), przedstawiając swój komentarz do poruszonych przez prelegentów kwestii. Wskazał m.in., że wraz z likwidacją Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego przy Ministrze Sprawiedliwości doszło do zahamowania prac nad zmianami legislacyjnymi, w szczególności w kwestii instytucji ubezwłasnowolnienia. Co więcej, podkreślił brak propozycji zmian w procedurach, które dostrzegałyby i próbowałyby rozwiązać problem dyskryminacji w postępowaniu sądowym osób z niepełnosprawnościami.

Druga część spotkania była poświęcona otwartej dyskusji wszystkich uczestników seminarium nad kwestiami podniesionymi w pierwszej części. Wielu uczestników wskazywało na tzw. „czynnik ludzki” jako częste źródło ograniczeń pełniejszego uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami w wymiarze sprawiedliwości. Odpowiednie nastawienie prowadzących postępowanie, czy pracowników instytucji wymiaru sprawiedliwości, może w dużym stopniu odpowiedzieć na potrzeby osób z niepełnosprawnościami i usprawnić ich udział w wymiarze sprawiedliwości. Spotkanie podsumował i zakończył Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich Stanisław Trociuk.

[zobacz też: raport RPO](#)